

HƯỚNG DẪN
Phòng, chống tôm cua chết trên địa bàn tỉnh Cà Mau

Thời gian gần đây tại một số hộ dân nuôi tôm, cua trên địa bàn các huyện Đầm Dơi, Năm Căn, Cái Nước, Ngọc Hiển và Thới Bình, đặc biệt những hộ thuộc các xã ven biển, ven sông lớn xảy ra tình trạng cua nuôi bị chết nhiều.

Trước tình trạng trên, Sở Nông nghiệp và PTNT chỉ đạo các cơ quan chuyên môn phối hợp với Phân viện Nghiên cứu Thủy sản Nam Sông Hậu tổ chức khảo sát thu mẫu tôm, cua, trên địa bàn các huyện để tìm nguyên nhân và giải pháp phòng, chống khắc phục tình trạng tôm, cua chết.

Theo báo cáo của Phân viện Nghiên cứu Thủy sản Nam Sông Hậu (NCTS NSH), cua bệnh chết nhiều trong giai đoạn hiện nay là do ký sinh trùng giáp xác chân tơ. Tôm nuôi chết nhiều đã xảy ra trên địa bàn huyện Thới Bình là do bệnh hoại tử gan tụy cấp tính.

Vào thời điểm môi trường thời tiết luôn biến động như hiện nay và trong thời gian tới, nắng nóng tiếp tục kéo dài làm nhiệt độ và độ mặn tăng cao, có những vùng thiếu nguồn nước cấp như Thới Bình, U Minh làm ảnh hưởng lớn đến môi trường nuôi tôm, cua và tạo điều kiện cho mầm bệnh phát triển, có thể gây thiệt hại nhiều hơn cho người nuôi tôm, cua.

Từ những nguyên nhân trên, nhằm giúp cho người nuôi tôm, cua kết hợp trong vuông tôm giảm thiệt hại, giảm rủi ro trong thời gian tới, đồng thời ngăn chặn tình trạng tôm, cua chết, không để lây lan ra diện rộng, Sở Nông nghiệp và PTNT khuyến cáo người dân thực hiện một số giải pháp khắc phục phòng, tránh thiệt hại trong sản xuất như sau:

1. Đối với vuông nuôi có tôm, cua nuôi bị chết:

Hiện nay chưa có biện pháp điều trị hữu hiệu đối với tác nhân gây bệnh là ký sinh trùng giáp xác chân tơ, bệnh hoại tử gan tụy cấp tính và bệnh đốm trắng...nên giải pháp tốt nhất là áp dụng các biện pháp phòng bệnh tổng hợp.

Các đơn vị chuyên môn thuộc Sở Nông nghiệp và PTNT phối hợp với Phòng Nông nghiệp và PTNT các huyện và Phòng Kinh tế thành phố Cà Mau cùng chỉ đạo lực lượng Thú y, Khuyến nông tăng cường công tác tuyên truyền tác nhân gây bệnh cho người dân nắm, đồng thời theo dõi chặt chẽ tình hình nuôi, dịch bệnh trên tôm, cua và thực hiện một số giải pháp sau:

- Thường xuyên theo dõi, quan sát tôm, cua nuôi nếu phát hiện cua có dấu hiệu bất thường hoặc có tôm, cua chết cần báo ngay cho cơ quan chuyên môn, cán bộ Khuyến nông hoặc Thú y địa phương để phối hợp hướng dẫn xử lý kịp thời không để dịch bệnh lây lan trên diện rộng.

- Khi phát hiện ruộng nuôi có tôm, cua chết chết, không tự ý xả thải ra môi trường bên ngoài, nên thu gom lên bờ chôn, xử lý bằng vôi hoặc chlorine tránh để phát tán mầm bệnh lây lan cho khu vực xung quanh, đồng thời thông báo cho các hộ nuôi liền kề được biết để tăng cường công tác phòng, chống dịch bệnh.

- Cần phải thu hoạch ngay tôm, cua còn lại trong ruộng nuôi, không thả thêm con giống nhằm hạn chế thiệt hại do dịch bệnh gây ra, đồng thời cắt vụ nuôi và tiến hành cải tạo ruộng nuôi để tránh tình trạng dịch bệnh lặp đi lặp lại kéo dài.

- Cải tạo lại ruộng nuôi bằng cách xả cạn nước, xử lý bùn đáy ruộng để tránh mầm bệnh tồn lưu dưới đáy ruộng nuôi, phơi nắng từ 3 đến 5 ngày đáy ruộng càng khô càng tốt và dùng vôi nóng (CaO) rải đều trực tiếp xuống mặt trắng, đáy ruộng, bờ kết hợp xử lý nước với số lượng vôi 400-500 kg/ha. Đặc biệt, chú trọng xử lý nước diệt ký sinh trùng, giáp xác, vi khuẩn... diệt mầm bệnh trước khi đưa vào ruộng nuôi. Những ruộng nuôi có rừng cần vệ sinh rừng, thu gom lá cây còn tồn đọng ở kênh, mương để lâu ngày chúng phân hủy sinh ra khí độc, tạo điều kiện cho mầm bệnh phát sinh ảnh hưởng đến đối tượng nuôi. Ngoài vôi nóng có thể dùng các hóa chất khác để xử lý nguồn nước, tiêu diệt mầm bệnh như Chlorine, Iodine, BKC... không được sử dụng hóa chất cấm.

- Đối với những con cua bị nhiễm ký sinh trùng ký sinh nhẹ hoặc mới bị nhiễm ký sinh, khuyến cáo người nuôi nên thay nước liên tục để loại bỏ ký sinh trùng, mầm bệnh ra ngoài ruộng nuôi.

- Nguồn nước cấp vào ruộng nuôi nên được xử lý bằng hóa chất như chlorine, Iodine, BKC để tiêu diệt mầm bệnh, nếu ruộng nuôi có điều kiện nên lấy nước vào ao/khu lảng để xử lý rồi mới đưa vào ruộng nuôi. Đối với các ruộng nuôi có diện tích lớn, có rừng khi lấy nước cần có lưới chắn để ngăn chặn ấu trùng giáp xác chân tơ và các vật chủ khác mang mầm bệnh vào ruộng nuôi.

- Đối với các vùng lấy nước vào ruộng nuôi bằng máy bơm nên có túi lọc hoặc lưới rào chắn không cho ấu trùng giáp xác chân tơ và mầm bệnh khác vào ruộng nuôi.

- Thả giống với mật độ vừa phải, không nên thả quá nhiều giống do không đủ thức ăn tự nhiên làm tôm, cua chậm lớn, ảnh hưởng đến sự sinh trưởng và phát triển của đối tượng nuôi, đặc biệt làm tăng chi phí sản xuất; nuôi quảng canh kết hợp, tôm từ 1- 3 con/m², cua từ 0,2 - 0,5 con/m².

- Khi đủ điều kiện thả nuôi nên chọn con giống tốt, giống cỡ lớn, chất lượng, không mang mầm bệnh, chọn con giống đã qua kiểm dịch, theo hướng dẫn của cơ quan chuyên môn và áp dụng quy trình nuôi tiên tiến, ương, nuôi 2-3 giai đoạn, nhằm hạn chế rủi ro.

- Thường xuyên gia cố bờ bao, hạn chế nước rò rỉ, duy trì mực nước trên mặt trắng > 0,5 m. Trong điều kiện thời tiết nắng nóng thường xuyên cấp thêm nước để duy trì và ổn định các yếu tố môi trường.

- Thực hiện các biện pháp an toàn sinh học trong quản lý sức khỏe tôm, cua nuôi, định kỳ sử dụng chế phẩm sinh học xử lý nước nuôi nhằm ổn định môi trường, tăng sức đề kháng cho tôm nuôi.

- Định kỳ sử dụng men vi sinh cho ruộng nuôi để tạo điều kiện cho hệ thức ăn tự nhiên, vi sinh vật có lợi phát triển làm thức ăn cho tôm, cua ổn định môi trường nuôi.

- Cần bổ sung thêm khoáng chất cần thiết để tăng cường dinh dưỡng, tăng cường đề kháng cho tôm, cua nuôi.

2. Đối với ruộng nuôi chưa xuất hiện tôm, cua chết

Những ruộng nuôi chưa phát hiện tôm cua chết cần lưu ý đến việc chăm sóc quản lý như sau:

- Theo dõi chặt chẽ sức khỏe tôm, cua nuôi; quan sát hoạt động bơi lội, theo dõi diễn biến môi trường, tình hình dịch bệnh, thời tiết, nguồn nước cấp để đảm bảo điều kiện tốt cho đối tượng nuôi phát triển và chủ động xử lý kịp thời phòng ngừa dịch bệnh xảy ra.

- Nguồn nước cấp vào ruộng nuôi hạn chế mang mầm bệnh; qua xử lý có lưới chắn hoặc túi lọc, tiến hành bón men vi sinh gây màu nước để tạo thức ăn tự nhiên trước khi thả giống.

- Định kỳ sử dụng chế phẩm sinh học cho ruộng nuôi để tạo điều kiện cho hệ thức ăn tự nhiên, vi sinh vật có lợi phát triển làm thức ăn cho tôm, cua, ổn định môi trường nuôi.

- Con giống được thả trong thời gian này cần chọn con giống khỏe mạnh được ương dưỡng nuôi 2-3 giai đoạn.

- Thả giống với mật độ vừa phải, không nên thả quá nhiều giống do không đủ thức ăn tự nhiên làm tôm, cua chậm lớn, ảnh hưởng đến sự sinh trưởng và phát triển của đối tượng nuôi, nuôi quảng canh kết hợp tôm từ 1 - 3 con/m², cua từ 0,2- 0,5 con/m².

- Có điều kiện bổ sung thêm thức ăn cho cua như: Cho cua ăn thêm cá tươi với lượng 1-2% trọng lượng tôm, cua trong ruộng nuôi/ngày, tránh cho ăn thừa thức ăn sẽ làm ô nhiễm môi trường nuôi.

- Thường xuyên kiểm tra các yếu tố môi trường như pH, nhiệt độ, độ mặn, độ kiềm, oxy hòa tan... Thường xuyên quan sát hoạt động của tôm, cua, quan sát xung quanh ruộng nuôi và theo dõi tình hình dịch bệnh trên tôm, cua nuôi của những hộ nuôi cua trong khu vực để có những biện pháp phòng bệnh kịp thời.

- Những nơi nguồn nước cấp bị cạn kiệt, không đảm bảo cho ruộng nuôi thì nên ngưng thả thêm giống để hạn chế thiệt hại.

- Tiến hành thu hoạch tôm, cua đạt kích cỡ thương phẩm và thu hoạch ngay khi phát hiện tôm, cua có dấu hiệu bệnh.

3. Phòng bệnh tổng hợp

3.1. Cải tạo ruộng

- Quá trình nuôi tôm, cá, cua các chất hữu cơ lắng tụ trong thời gian dài, cần phải dọn vệ sinh, tạo thông thoáng ở các kênh mương bằng cách sên vét lớp bùn dưới đáy kênh mương để tránh hiện tượng do đáy và phát sinh các khí độc như: NH₃, H₂S...

và tạo nên lớp đất mới cho tảo và các sinh vật phát triển nhằm làm giàu dinh dưỡng cho ruộng.

- Sau khi sên vét cần tháo rửa ruộng nuôi 1 - 2 lần. Tiến hành phơi ruộng từ 5 đến 10 ngày để mặt đất trắng nứt chân chim là được và dùng vôi nóng (CaO) rải đều trên mặt trắng với liều lượng vôi 400-500 kg/ha.

- Lấy nước vào ruộng nuôi theo chế độ thủy triều đến khi mức nước đạt yêu cầu, mức nước trên trắng đạt 0,5- 0,6 m.

- Tiến hành kiểm tra các yếu tố môi trường trước khi thả giống; yếu tố môi trường thích hợp: độ trong từ 30 - 40cm; độ kiềm 100 – 140 mg/lít; độ mặn từ 10-25‰; pH từ 7,5 - 8,5; Oxy hòa tan > 4 mg/lít; H₂S <0,01 mg/l; NH₃<0,1mg/l.

3.2. Chọn con giống

- Chọn những cơ sở, công ty cung cấp con giống có uy tín, chất lượng, có nguồn gốc rõ ràng.

- Thả giống khỏe mạnh có kích cỡ lớn (được ương dưỡng nuôi 2-3 giai đoạn).

3.3. Mật độ thả

Đối với mô hình nuôi cua kết hợp tôm quảng canh cải tiến khuyến cáo người nuôi thả giống với mật độ nuôi ban đầu từ 0,2 - 0,5 con/m². Sau thời gian thả lần đầu 1,5 đến 2 tháng thả bổ sung 0,1con/m² cho lần kế tiếp. Khuyến khích bà con nên thả con giống có kích cỡ lớn, để con giống có khả năng thích nghi tốt với điều kiện môi trường, tăng trưởng tốt.

3.4. Chăm sóc và quản lý

Trong quá trình nuôi cần phải thường xuyên theo dõi, kiểm tra tình trạng sức khỏe tôm, cua nuôi.

Kiểm tra các yếu tố môi trường nước nuôi như nhiệt độ, độ mặn, pH, độ kiềm, khí độc H₂S, NH₃...

- Kiểm tra tỷ lệ sống của tôm, cua có trong ruộng nuôi để quyết định bổ sung thêm thức ăn cho tôm, cua. Dùng cá tươi cho cua ăn bổ sung với lượng 1- 2% trọng lượng tôm, cua trong ruộng, cho ăn một lần/ngày vào chiều mát hoặc sáng sớm.

- Trong điều kiện thời tiết nắng nóng kéo dài cần bổ sung thêm nguồn nước cho ruộng nuôi để duy trì và ổn định môi trường nước nuôi.

- Tôm, cua nuôi đạt kích cỡ thương phẩm tiến hành thu hoạch hoặc phát hiện có dịch bệnh xảy ra cần thu hoạch ngay những con còn lại để giảm thiệt hại và tránh dịch bệnh lây lan. Khi có dịch bệnh xảy ra phải báo ngay cho lực lượng Thú y hay Khuyến nông để được hướng dẫn xử lý kịp thời không nên giấu dịch bệnh.

- Lưu ý: Các địa phương, nơi nào người dân cần được hỗ trợ, tư vấn kỹ thuật, tập huấn quy trình nuôi, phòng chống dịch bệnh liên hệ Trung tâm Khuyến nông hay Chi cục Chăn nuôi và Thú y.

Sở Nông nghiệp và PTNT đề nghị các đơn vị có liên quan, địa phương tổ chức thực hiện và thông báo rộng rãi hướng dẫn giải pháp phòng, chống khắc phục tôm, cua chết đến các hộ nuôi trên địa bàn tỉnh Cà Mau./.

Nơi nhận:

- UBND tỉnh (báo cáo);
- UBND các huyện, TP (phối hợp chỉ đạo);
- Phòng Nông nghiệp và PTNT các huyện (T/hiện);
- Phòng Kinh tế Tp Cà Mau (T/hiện);
- Trung tâm KN (T/hiện);
- Chi cục Chăn nuôi và Thú y (T/hiện);
- Chi cục Thủy sản (T/hiện);
- Hội thủy sản cấp tỉnh, huyện (P/h);
- Lưu: VT.

**KT. GIÁM ĐỐC
PHÓ GIÁM ĐỐC**

Châu Công Bằng